

Diana Selecka
Foto Māris Justs

Visas dziesmas ir par mīlestību

Ziemeļlatgales dziesmu teicēja **Anna Annuškāne** no Viļakas pārstāv paaudzi, kas tradicionālo kultūru pārmantojusi, dziesmas mācoties no savas mātes un vecsmātes. Anna vairāk nekā 20 gadus dzied un vada folkloras kopu "Atzele", kas īpašu uzplaukumu piedzīvoja pēdējo gadu laikā. Folkloras kopas "Atzele" dalībnieki snieguši vērtīgu ieguldījumu novada folkloras izpētē, dodoties folkloras ekspedīcijās, tradicionālās kultūras mantojums ir dokumentēts Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas etnomuzikologu lauka pētījumos un glabājas akadēmijas mūzikas arhīvā. Šis darbs nav palicis nepamanīts, starp Valsts kultūrkapitāla fonda mūža stipendiju saņēmējiem ir arī Anna Annuškāne.

1

“Annas Annuškānes un folkloras kopas “Atzele” īpašais nopelns ir vēlinās izcelsmes instrumentālās tradicionālās mūzikas saglabāšana un popularizēšana. 20.gadsimta beigās lielāka vērība vairāk tika pievērsta tradicionālai dziedāšanai un etnogrāfiskajiem ansambļiem, tāpēc folkloras kopa “Atzele” netika pienācīgi novērtēta. Taču 21.gadsimta otrajā desmitgadē folkloras kopa “Atzele” un pati Anna Annuškāne kā teicēja Ziemeļlatgales tradicionālās kultūras panorāmā jau ieņēma to nišu, ko pirms tam dalīja vairāki etnogrāfiskie ansambļi, kuros tobrīd jau bija nomainījušās paaudzes”, tā teikts Valsts kultūrkapitāla fonda pieņemšanā. Žurnāls “A12” tiekas ar Annu Annuškāni sarunā par mīlestību un piedošanu.

FOLKLORA LABĀK SKAN BRĪVĀ DABĀ

“Viļakas pusē folkloras kopa “Atzele” ir visjaunākais kolektīvs, tikai trīs pensionāri, pārējie jaunāki, ir pat 18 un 20 gadus veci! Mūsu *garmaņists* nav nekādas mūzikas skolas beidzis, bet spēlē dikti labi un ir slavens. Kopā bija daudz dziedātāju, arī vīriešu, bet lielākā daļa

jau prom. Viens no pirmajiem dalībniekiem bija bundzinieks, bet arī viņš jau pagājušā gadā devās citā saulē. Apkaimē esam vienīgais kolektīvs, kas kopā sanāk katru svētdienu. Uzreiz pēc baznīcas ejam uz kultūras namu. Parunājam, pasmejamies, padziedam. Jābūt pietiekoši smalkjūtīgam, lai neaizvainotu cilvēku, kam tik labi tā dziedāšana nepadodas, bet dziedāt tik un tā grib. Sazvanos ar katru, kopas jaunākās meitenes izsūta visiem vienādas izziņas, bet man šķiet – labāk katram piezvanīt un paaicināt. Jaunieši gan saka, ka tam vajag pamatīgu enerģiju – piezvanīt un ar katru parunāt.

Lielākais gandarijums – kad esi nodziedājis un cilvēki aplaudē. Tā tad viņiem patika! Liels prieks! Lielākais baudījums, ka esi kādam vajadzīgs. Bet ja neesi vajadzīgs, no tevis neviens neko neprasa. Mēs esam vajadzīgi paši sev un klausītājam, tas jau ir daudz.”

“Pasākumu kalendārs jau diezgan piepildīts, gan februārī, gan martā, bet nedaudz mulsina, ka vajag pašiem sevi piedāvāt, kas vecā kaluma ļaudīm nešķiet visai pieņemami. Nu kā es sevi piedāvāšu? Mēs gribam pie jums aizbraukt – man tas šķiet pazemojoši. Ja nu pateiks – paldies, mums jūs nevajag...”

2

SKARBĀ PĒCKARA BĒRNĪBA

“Piedzimu kara laikā, un pēckara gados jau bija dikti nabadzīga dzīvošana. Ne lāga drēbes, ne lāga pašana. Turēja vienu ruksi, lai iztiktu. Agrāk jau tādu saietu ar dziedāšanu nebija. Tik kādos gados, Jāņos, tēvs pievārīja alu, garā mietā uzlika uguni. Sanāca, alu padzēra, sieru paēda, padziedāja. Nebija laika dzert, bija jāstrādā.

Ar dziesmu esmu saistīta jau

kopš bērnu dienām. Māte mazu veda dziedāt psalmus, man *cīši patyka*. Nedrīkstēja iet baznīcā, tomēr slepeni gājām un dziedājām baznīcas korī. Mūs par to lamāja par nejēgām un atpalikušiem.

Vairāk jau patika dejošana, ne dziedāšana, bet jau kā vairāk gadu, tā vairāk dziedu, ne dejuju. Visu mūžu esmu dziedājusi dažādos kolektīvos, koros un kapelās. Dziedāt varēja, bet nevarēja pieminēt brīvās Latvijas vārdu.”

3

PASMIETIES PAR DAŽĀDĀM DZĪVES SITUĀCIJĀM

“Man arī ir cits hobijs – anekdotes, pasmieties par dažādām dzīves situācijām. Vakar bija lekcija tiešsaistē (*Anna savos 82 gados ir arī aktīva dator lietotāja, – D.S.*), kundze no Baltinavas stāstīja anekdoti: sēž mazs puika dubļu čupā, garām iet priesteris, prasa – ko dari? Puika atbild – baznīcu taisu. Kā tad baznīca bez baznīckunga? Paliks pāri dubļi, sataisišu. Vēl no jokiem: kādai kundzei saka – re, cik smuki saģērbusies! – Jā, jāģērbjas, jo vēderā kaut salmi, tos neviens neredz, bet to, kā izskaties, visi redz.”

4

FOLKLORAS EKSPEDĪCIJĀS PĒC JAUNĀM DZIESMĀM

“Braucām arī folkloras ekspedīcijās. Sapratām, ka tās dziesmas, ko mūsu pusē dzied, jau kļuva tādas *ierastas*, izdomājām, ka vajag ko citu. Ekspedīcijās savācām daudz jaunu dziesmu, bija dažas, kurām nebija melodiju, ar laiku parādās arī melodija. Mūsu folkloras ekspedīcijās un kopā bija dīvainas sakritības. Mūžībā aizgāja dziedātāja Anna Strupka, bet pēc neilga laika nāca klāt cita dziedātāja, arī Anna Strupka!

Ekspedīcijās vide bija ļoti interesanta. Tikāmies ar citu folkloras kopu pārstāvjiem – katram savādāka dziedāšana, katram savādāks ciernasts, savādāka maizīte. Parādījām savas dziesmas un rituālus.

Ir jau dziesmas, kas pazudušas. Mana mamma dziedāja, bet tikai pirmo rindu atceros – tas putniņš dziedāja, tas saimnieks dancoja, tā jauna meitene, tā gauži raudāja. Tēma bija, ka tas puisis viņu atstāja, bet tālāk neko nezinu.”

5 DZIESMAS IR PAR MĪLESTĪBU

“Katrā tautasdziesmā dziļā jēga, tiek izdziedātas dažādas dzīves situācijas. Nav kā mūsdienu dziesmās – kādu frāzi atkārtoti vairākas reizes un tā ir visa dziesma. Jauna ēra!

Dziesmu repertuāru cenšamies mainīt, lai nav tā, ka visu laiku dziedam vienu un to pašu. Dažas reizes nodziedāta – viss, jāņem kāda cita. Dziesmas jāmeklē pēc vajadzības, nacionālo partizānu nometnē Stompakos dziedājām kara dziesmas. “Zilacīte” – bet tur jau arī par mīlestību. Nezinu, nevar tādu dziesmu

dabūt, kur nebūtu par mīlestību.

Tā mīlestība ir viegli aizvainojama un neizārstējama. Var izdziedāt visu, arī izraudāt. Lai saglabātu mīlestību, ir liela māksla vajadzīga. Liela vara ir piedošānai, ja nespēj piedot, tad nespēj arī mīlestību uzturēt. Ja cilvēks nekad nepiedotu, tad visa pasaule jau sen būtu izšķirusies.”

Vai jaunā paaudze prot piedot?

“Agrāk bija dejas, tuvība bija, siltums, tagad diskotēkās laksta pa gabalu viens no otra. Tas nesatuvina jauniešus. Agrāk draudzējās ilgāku laiku, tagad jau pēc

dažām dienām precas, pēc nedēļas jau šķiras. Nezinu, kas būs tālāk, ja nekas nemainīsies.

Jaunieši neveido ģimenes, dzimst maz bērnu, demogrāfiskā situācija dramatiskā. Tas viss tāpēc, ka nemāk piedot. Pieskātās internetā visādu gudrību, tāpēc trūkst gudrības nogludināt problēmas. Izlasa, ka var aiziet prom, nepiedot... Nemaz tevi tur īpaši negaida atplestām rokām, tā piedošana ir jānopelna. Nemāk arī runāt viens ar otru, lai kompromisu panāktu. Tagad jau mazs bērns prot bakstīt telefonā, jau zina, kur ko atrast. Bet atrast piedošānu nemāk.” ●

ABONĒŠANAS NUMURS 2472

pa īstam.
par mums.

